

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1937 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1937/1938 till pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst m. m.

I innevarande års statsverksproposition hava under elfte huvudtiteln (punkterna 43—45), i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräknats dels ett förslagsanslag å 1,200,000 kronor till pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst, dels ett förslagsanslag å 100,000 kronor till ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor, dels ock ett förslagsanslag å 20,000 kronor till engångskostnader i samband med av staten övertagna familjepensionskassors avveckling.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 26 februari 1937 dagtecknad proposition nr 246 under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels för budgetåret 1937/1938 under elfte huvudtiteln anvisa

a) till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 1,200,000 kronor;

b) till *Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor* ett förslagsanslag av 100,000 kronor;

c) till *Engångskostnader i samband med av staten övertagna familjepensionskassors avveckling* ett förslagsanslag av 30,000 kronor;

dels ock medgiva, att anslagen till diverse pensioner och understöd m. m., dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer och dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. må disponeras i enlighet med vad av departementschefen i propositionen förordats.

Beträffande motiveringen för berörda förslag hänvisas, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, till propositionen nr 246.

I överensstämmelse med 1936 års riksdags beslut har allmänt familjepensionsreglemente, avsett att äga tillämpning å alla befattningshavare, för vilka civila eller militära tjänstepensionsreglementet gäller, utfärdats den 16 oktober 1936 (nr 542). Slutliga överenskommelser rörande statens övertagande av civilstatens, telegrafverkets och statens järnvägars familjepensionskassor hava av Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens bemyndigande träffats med fullmäktige för dessa kassor. Familjepensionsreglementet är avsett att

för de förvaltningsområden, som beröras av överenskommelserna, träda i kraft den 1 juli 1937.

Genom proposition nr 248 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t framlagt förslag till överenskommelser med arméns och marinens familjepensionskassor samt tullstatens enskilda pensionsinrättning. För ifrågavarande förvaltningsområden har familjepensionsreglementet förutsatts att träda i kraft den 1 juli 1937, respektive den 1 januari 1938.

Familjepensionsfonder.

Efter statens övertagande av omförmälda kassors rörelse skall det av dem fonderade kapitalet överlämnas till statsverket. Statskontoret har föreslagit, att civilstatens änke- och pupillkassas kapitaltillgångar härvid skola överföras till en ny fondförvaltning, förslagsvis benämnd »civila familjepensionsfonden». Till denna skulle även tullstatens enskilda pensionsinrättnings kapitaltillgångar överflyttas. Vidare skulle enligt statskontorets förslag statens järnvägars och telegrafverkets änke- och pupillkassors kapitaltillgångar redovisas under två särskilda fonder, »statens järnvägars familjepensionsfond» och »telegrafverkets familjepensionsfond».

Beträffande civilstatens änke- och pupillkassa har statskontoret erinrat, att i densamma äro delaktiga — förutom tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen — även ordinarie manliga tjänstemän vid tre av affärsverken, nämligen vid postverket, vattenfallsverket och domänverket. I avbidan på en slutgiltig lösning av frågan huruvida pensioneringen för framtiden bör grundas på fortsatt fondering eller ej har statskontoret funnit att med utbrytande av dessa affärsverks andelar i kassan och redovisning under tre särskilda fonder tills vidare borde anstå.

Statskontoret har vidare påpekat, att de ordinarie kvinnliga befattningshavarnas familjepensionsavgifter för närvarande tillgodoföras och särskilt redovisas under respektive tjänstepensionsfonder. Då genom den nu skedda regleringen av familjepensioneringen män och kvinnor jämställas och få vidkännas samma familjepensionsavdrag, har statskontoret ansett, att de av de kvinnliga tjänstemännens familjepensionsavgifter uppkomna kapitaltillgångarna böra överföras till samma fondförvaltning som respektive familjepensionskassors medel. Ämbetsverket har därför föreslagit, att de under civila tjänstepensionsfonden, liksom under postverkets och vattenfallsverkets motsvarande pensionsfonder särskilt redovisade kapitaltillgångar, som uppkommit genom fondering av ordinarie kvinnliga tjänstemäns familjepensionsavgifter, skola utbrytas ur dessa fonder och tillgodoföras »civila familjepensionsfonden». På samma sätt skulle de för närvarande under statens järnvägars och telegrafverkets tjänstepensionsfonder redovisade, kapitaliserade familjepensionsavgifterna för kvinnliga befattningshavare tillgodoföras respektive familjepensionsfonder.

Departementschefen har anfört följande:

»Vid statens övertagande av arméns och marinens familjepensionskassors rörelse torde dessa kassors fonderade kapital böra överföras till samma fondförvaltning som civilstatens änke- och pupillkassas och tullstatens enskilda pensionsinrättnings kapitaltillgångar. Denna fondförvaltning synes då lämpligen kunna benämnas allmänna familjepensionsfonden.

Genom beslut den 28 juni 1935 har Kungl. Maj:t anbefallt försäkringsinspektionen att verkställa utredning samt, så snart detta med hänsyn till inspektionens övriga arbetsuppgifter kunde ske, avgiva utlåtande beträffande frågan, huruvida och i vilken omfattning fondering för framtiden borde ske av medel för bestridande av kostnaderna för den statliga tjänstepensioneringen. Denna utredning, som torde få betydelse även för familjepensioneringens del, har ännu ej slutförts. I det ovissa läge, fonderingsfrågan sålunda befinner sig, måste de åtgärder, som nu vidtagas, få karaktär av provisorium. Övervägande skäl synas då tala för att någon utbrytning ur allmänna familjepensionsfonden av postverkets, vattenfallsverkets och domänverkets andelar icke för närvarande vidtages.

Även i övrigt biträder jag vad statskontoret i förevarande ämne föreslagit.»

Frågor om fortsatt fondering samt angående sättet för familjepensionsutgifternas bestridande.

Vid bibehållen fondering tillföras med hittills tillämpade principer respektive familjepensionsfonder ej blott de av vederbörande tjänstemän direkt erlagda avgifterna utan även belopp, motsvarande de jämlikt familjepensionsreglementet å tjänstemännens bruttolöner gjorda familjepensionsavdragen. Från fonderna erhålla de medel, av vilka familjepensionerna utgå, tillskott med belopp, motsvarande fondernas enligt försäkringstekniska grunder bestämda bidrag till de utgående pensionerna. För bestämmandet av sistnämnda belopp kräves särskild utredning.

Statskontoret har framlagt förslag angående den budgetmässiga redovisningen av familjepensionsavdragen och sättet för familjepensionsutgifternas bestridande. Härvid har statskontoret förordat, att fonderingen i princip skall bibehållas. Ämbetsverket ifrågasätter emellertid icke igångsättandet av sådan utredning, som nyss angivits. Utan har i stället föreslagit, att bidragen från fonderna till de utgående pensionerna skola motsvara fondernas ränteavkastning.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

Den vid förra årets riksdag beslutade familjepensioneringsreformen innebure, såvitt anginge statstjänstemännen, att staten successivt övertog den nu huvudsakligen av enskilda kassor omhändertagna familjepensioneringen för ordinarie befattningshavare och samtidigt genomförde en sådan pensionering för vissa icke-ordinarie befattningshavare. Såsom framginge av bankoutskottets av riksdagen godkända utlåtande i ämnet (nr 75/1936) hade förutsetts, att de från kassorna övertagna fondmedlen skulle bibehållas såsom en kapitaltillgång, vars avkastning skulle begagnas för statens utgifter för familjepensioneringen.

I den mån reformen genomfördes hade staten att svara för familjepensionsutgifternas bestridande. Enligt vanliga principer borde dessa, såvitt fråga

icke vore om affärsverken, redovisas över riksstaten, varvid vederbörande anslag tillfördes bidrag av fondmedlen.

Med hänsyn till fonderingsspörsmålets svävande läge ansåge departementschefen det angeläget att de provisoriska anordningar, som nu borde vidtagas, gjordes så enkla som möjligt. I sådant avseende föresloge departementschefen att samtliga familjepensionsutgifter (utom pensionstillägg och dyrtidstillägg) för efterlevande till befattningshavare vid de icke affärsdrivande verken skulle bestridas från ett särskilt familjepensioneringsanslag under elfte huvudtiteln, vilket anslag borde i form av uppbördsmedel erhålla bidrag från allmänna familjepensionsfonden, motsvarande vederbörlig andel i ränteavkastningen å fondens tillgångar. Medelsbehovet å nämnda anslag, som borde erhålla förslagsanslags natur, kunde uppskattas till 1,200,000 kronor.

Vad anginge affärsverken hade departementschefen för sin del kommit till den uppfattningen, att familjepensionsutgifterna lämpligen borde vid varje affärsverk tills vidare bestridas av en vid verket inrättad familjepensionsfond, som från driftkostnadsstaten erhöle bidrag med belopp, motsvarande de å tjänstemännens löner gjorda familjepensionsavdragen. En sådan anordning låter sig emellertid icke nu genomföra annat än för statens järnvägar och telegrafverket, där särskilda familjepensionsfonder skulle bildas. Familjepensionsutgifterna för de övriga affärsdrivande verken torde tills vidare böra bestridas från särskilda poster å verkens driftkostnadsstater, vilka skulle erhålla bidrag från allmänna familjepensionsfonden, motsvarande vederbörliga andelar i ränteavkastningen å fondens tillgångar.

Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor.

Enligt den med fullmäktige för civilstatens änke- och pupillkassa träffade överenskommelsen har staten att svara för avlönings- och pensionsförmåner åt tidigare och vid övertagandet anställda befattningshavare hos kassan samt deras efterlevande.

Statskontoret har föreslagit, att kostnaderna för de avlöningsförmåner, som, därest och så länge tillfälle icke beredes befattningshavarna att övergå till jämförbar eller högre statstjänst i Stockholm, enligt avtalet tillförsäkras vid övertagandet anställda befattningshavare hos kassan, skola bestridas från ett särskilt för ändamålet nyuppfört förslagsanslag under elfte huvudtiteln. att kostnaderna för tjänstepensioner till f. d. befattningshavare vid kassan, vilka icke erhålla med pensionsrätt förenad anställning i statens tjänst, skola avföras å anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., att dyrtidstilläggen å nämnda pensioner skola bestridas från anslaget till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, att kostnaderna för pensioner till efterlevande efter befattningshavare i kassans tjänst skola bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. samt att dyrtidstilläggen å sistnämnda pensioner skola belasta anslaget till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Jämväl enligt överenskommelserna med delegerade för arméns och marins familjepensionskassor skall staten svara för avlönings- och pensionsförmåner åt tidigare och vid övertagandet anställda befattningshavare hos kassorna samt deras efterlevande.

Departementschefen har anslutit sig till statskontorets ifrågavarande förslag samt beräknat det nya anslaget under elfte huvudtiteln till 100,000 kronor för nästa budgetår.

Engångskostnader i samband med familjepensionskassornas avveckling.

Enligt de mellan staten och fullmäktige för civilstatens, statens järnvägars samt telegrafverkets änke- och pupillkassor träffade överenskommelserna skall staten övertaga kassornas alla rättigheter och förpliktelser. Staten har i överenskommelserna förbundit sig att svara för alla rättsanspråk, som i anledning av överenskommelserna eller eljest på grund av kassornas överlåtelse till staten må kunna riktas mot kassornas fullmäktige, styrelser (direktioner) eller tjänstemän, ävensom för alla kostnader, som kunna uppstå för fullmäktige, styrelseledamöter eller tjänstemän på grund av sådana anspråk eller anspråk, vilka eljest avse kassornas förpliktelser.

Motsvarande föreskrifter finnas intagna i överenskommelserna med delegerade för de militära familjepensionskassorna samt tullstatens enskilda pensionsinrättning.

Jämlikt nämnda överenskommelser skall staten vidare svara för vissa efter övertagandet uppkommande revisionskostnader samt kostnader för sammanträden med kassornas fullmäktige m. m.

Vid övertagandet av familjepensionskassornas rörelse torde även uppkomma vissa engångskostnader för vederbörande statsmyndigheter, i första hand statskontoret, såsom särskilda utgifter för upprättande av register över pensionärerna vid de olika kassorna, för registrering i räkenskaper och valvligare av från kassorna överlämnade fondtillgångar m. m.

Departementschefen, som föreslagit att berörda kostnader skola bestridas av ett särskilt anslag under elfte huvudtiteln, har beräknat anslaget för nästa budgetår till 30,000 kronor.

De förslag, som innefattas i den nu föreliggande propositionen, äro föranledda av dels den vid 1936 års riksdag beslutade familjepensioneringsreformen, dels ock de i anslutning till densamma träffade överenskommelserna med civilstatens, telegrafverkets och statens järnvägars familjepensionskassor ävensom de av Kungl. Maj:t i proposition nr 248 till innevarande års riksdag föreslagna överenskommelserna med arméns, marinens och tullstatens motsvarande kassor. Utskottet vill erinra, att utskottet i sitt utlåtande nr 52 tillstyrkt bifall till nämnda proposition. Vid granskning av de i nu förevarande proposition nr 246 framlagda förslagen med avseende å bestridandet av kostnaderna för ifrågavarande familjepensionering m. m. har utskottet icke funnit anledning till erinran mot desamma, och har utskottet ej heller haft något att invända mot departementschefens anslagsberäkningar. Utskottet hemställer förty,

Utskottet.

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 246, må

Bankoutskottets utlåtande Nr 53.

- 1) för budgetåret 1937/1938 under elfte huvudtiteln an visa
 - a) till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* ett *förslagsanslag* av 1,200,000 kronor;
 - b) till *Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor* ett *förslagsanslag* av 100,000 kronor;
 - c) till *Engångskostnader i samband med av staten övertagna familjepensionskassors avveckling* ett *förslagsanslag* av 30,000 kronor;
- 2) medgiva, att anslagen till diverse pensioner och understöd m. m., dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer och dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. må disponeras i enlighet med vad av föredragande departementschefen i förevarande proposition förordats.

Stockholm den 7 maj 1937.

På bankoutskottets vägnar:

BJ. HOLMGREN.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 52.